

národní
úložiště
šedé
literatury

Literka - březen 2011. (Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě)

Památník písemnictví na Moravě
2011

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-135883>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 24.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

MIMOŘÁDNÉ PROGRAMY PRO NÁVŠTĚVNÍKY

OD 9 DO 99 LET (A VÍCE)

V posledních letech se muzea různých typů a velikostí snaží nabídkou svých aktivit oslovit co nejvíce návštěvníků různých skupin společnosti. Zaměřují se na děti, dospělé, školní skupiny i hendikepované.

Velká Morava, Rukopisy a prvotisky, Jan Amos Komenský, Moravští literáti 20. století – tato témata tvoří kostru expozic Památníku a zároveň nově zaváděných edukačních programů. Nejsou zacíleny pouze na děti školou povinné, ale v rámci celoživotního vzdělávání také na ostatní věkové skupiny návštěvníků. Zejména aktivní senioři, kteří se nebojí her a experimentu, budou vítáni. Cíle programů respektují věkovou a individuální zvláštnosti účastníků, jejich očekávání a přání. Zejména u mladších návštěvníků je důraz kladen na praktické jednání a navození situací běžných v životě, rozvíjení otevřené komunikace, rozvíjení kreativity a kritického myšlení, podporu aktivního přístupu ke kultuře, poznávání a rozvoj vlastních schopností, rozvíjení schopnosti spolupracovat a zároveň uplatnit svůj názor.

Programy jsou koncipovány jako hodinové bloky, ve kterých se účastníci seznámí s daným tématem a prostřednictvím pracovních listů, her a dalších aktivit si získané informace upevní. Pro individuální návštěvníky a skupiny seniorů budou vyhrazena čtvrtěhodinová dopoledne pod názvem Rendez-vous o desáté (začátky v 10 hodin), školní skupiny se mohou objednávat na telefonním čísle 547 229 126 či na emailové adrese prohlidky.rajhrad@muzeumbrenska.cz. Na stránkách Literky i stránkách Muzea Brněnska Vás budeme o programech dále informovat. Věříme, že Vás naše nové programy osloví a pomůžete nám je zdokonalovat.

Martina Chmelařová

„Druhý život“ orientalisty Aloise a spisovatele Roberta Musila

Mezi bratřenci – jak si Alois a Robert říkali – je mnoho pozoruhodných spojnic. Dokonce se v něčem podobají i osudy jejich díla. Alois patřil spíše k mnohomluvným spisovatelům a jeho výkonnost byla obdivuhodná. Přesto poměrně rychle zapadl v zapomnění. Měla na tom zásluhu jistě i změna poměrů, ne nepodstatnou příčinou byl on sám. Jeho jazyk už ve své době působil archaicky a bez zásadních úprav jsou dnes jeho knihy pro mládež antikvované. Robert měl v tomto směru větší štěstí. I jeho dílo se sice propadlo až na mez hlubokého zapomnění, od padesátých let ale poutá stále větší pozornost badatelů i čtenářů. Robert na rozdíl od Aloise nepsal snadno a rychle. To, co za svého života svěřil tisku, není objemem příliš rozsáhlé, zato má pro román 20. století klíčový význam.

Sumarizující životopisné práce o obou autorech jsou z doby nepříliš dávné. Česká vyčerpávající monografie o Aloisi Musilovi dosud nebyla napsána. Naštěstí se tohoto úkolu ujali němečtí autoři, jejichž práce ovšem – jako řada jim podobných – trpí malou znalostí české části Musilova díla. To je podstatné jak pro jeho začátky, tak pro posledních pětadvacet let jeho života. Navíc zájem o Aloise má své vrcholy a své nížiny v odborném zpracování i v publicistickém ohlasu. Dodnes není vcelku zpracována jeho písemná pozůstalost uchovávaná v Muzeu Vyškovska a v Památníku národního písemnictví. V šeru zůstávají jeho široké politické a společenské kontakty, tiskem není přístupny ani průřez Musilovou publicistikou. Naštěstí osobnost cestovatele a orientalisty v poslední době znovu přitahuje pozornost domácí veřejnosti. Má na tom zásluhu Muzeum Vyškovska i Akademická společnost A. Musila, která postupně pozůstalost převádí do elektronické podoby, shromažďuje další dokumenty a dílo A. Musila propaguje.

I Robert Musil se dočkal vyčerpávajícího životopisu až padesát let po své smrti. Synetizující biografií ovšem předcházela důkladná příprava: byly zveřejněny texty z pozůstalosti, zpřístupněna korespondence, deníky. Literární historikové podrobně prozkoumali Musilovy literární kontakty, okruh jeho známých a přátel, detailně zmapovali jeho činnost pro denní tisk. O Robertovi Musilovi dnes existuje objemná literatura, včetně úvah a poznámek dnes v zahraničí nejnámějšího českého spisovatele Milana Kundery. Musilovu dílu se dlouhodobě věnuje mezinárodní Společnost Roberta Musila sdružující odborníky z celého světa od Německa až po Japonsko, v rakouském Klagenfurtu působí Robert Musil Institut, který nedávno zveřejnil rukopisy celého Musilova díla ve formě CD.

O PAMĚTI A HISTORII

Paměť a historie jsou dva rozdílné pojmy – paměť si lze představit jako soubor představ o vlastní minulosti, které zákonitě podléhají mizení či naopak náhlému oživení, ovlivňuje je nevědomá selekce či vědomé cenzurování a vystupují na povrch především skrze různé symboly; historii pak je třeba chápat spíše jako úsilí o poznání minulosti a její vědomou, byť vždy problematickou rekonstrukci. Paměť se stává v životě každého společenství důležitým prostředkem k posilování vlastního sebeurčení a historie jakožto nástroj poznání jí v tom může (avšak také nemusí) být nápomocná.

O střety mezi pamětí a historií není nouze ani v novodobých českých dějinách. Rozsáhlé poválečné přesuny obyvatel, které postihly zejména oblasti pohraničí, k takovým náročným tématům bezesporu patří. Zdaleka přitom nejde jen o samotný odsun německého obyvatelstva, ale přinejmenším ve stejné míře i o následné osídlování vyprázdněné krajiny. Přes veškerou pozornost, která se dnes těmto složitým procesům věnuje, zůstává stále mnoho nezodpovězených otázek: byl tzv. „divoký odsun“ skutečně zcela chaotický a pozdější „organizovaný odsun“ skutečně zcela spořádaný? Odkud přicházeli osídlenci a existovala kritéria pro jejich výběr? Přinesly do osídlování nějaký mezník události z února 1948? Odpovědi přijde nabídnout v rámci březnového Středněho švýcarský historik Adrian von Arburg, jeden z hlavních autorů rozsáhlé edice dobových dokumentů nazvané *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945–1951* (Středokluky: nakl. Zdeněk Susa 2010).

Jiří David nastoupil jako odborný knihovník Památníku v lednu 2011. Vystudoval historii a hudební vědu na FF MU v Brně, zabývá se dějinami českých zemí raného novověku. Na výše zmiňovaném edičním titulu se podílel jako technický redaktor a překladatel.

3 otázky pro Ing. dr. Roberta a prof. Aloise Musila

Pane doktore, jak vzpomínáte na svá brněnská léta?

To, že otec zůstal až do své smrti v Brně, bylo „ztroskotání“. Ale nepopírám, že jsem se tam přiblížil k literatuře a literátům. Psali jsme tehdy všichni, byl členem nějakého spolku nebo kruhu patřilo k dobrému tónu. Někdo byl ve čtenářském spolku, někdo chodil do oblíbeného pěveckého sdružení... taky jsme sportovali a zajímalo mě i strojírenství, vždyť jsem se stal na brněnské technice inženýrem. Opravdové psaní přišlo až s Torlesem, v mezičase mezi ukončením studia na technice a zahájením studia na berlínské univerzitě...

Pane profesore, Vy jste byl v Brně jen krátce, jak vzpomínáte na dobu svých studií?

V Brně jsem byl dva roky na tehdejší českém gymnáziu. To víte, chlapec z vesnice, z rodiny, která zrovna neoplývala bohatstvím, musela splácet dluhy a pak se vymanit z dalších, když nám vyhořel statek. Bylo to těžké, užil jsem si i hladu... V Brně jsem málem se studiem skončil – skoro celý rok jsem byl nemocný, ale pak se mi přece jen podařilo zkoušky udělat. Veselejší to bylo na teologické fakultě v Olomouci. S některými spolužáky jsem udržoval dobré vztahy několik desetiletí. Třeba s bojovným básníkem Karlem Dostálem-Lutinovem, představitelem Katolické moderny. Pravidelně jsme si psali, několikrát jsem přispěl do jeho časopisu *Nový život*, vzájemně jsme se navštěvovali.

Otázka pro Vás oba. Máte společné předky z Rychtářova. Věděli jste o sobě, udržovali jste nějaké rodinné vztahy?

Alois: Naši dědečci byli bratři, jsme, jak se na Moravě říká, vlastníci. Robertův dědeček Matyáš se usadil ve Štýrsku a svoje děti už česky nenaučil. Tak z těch našich českých rychtářovských kořenů vyrostl, abych tak řekl, odkopek, štýrský, rakouský, jazykově německý. Když se Robertovi rodiče přestěhovali do Brna, naše vzájemné styky ožily. Celkem pravidelně jsem si psal s Robertovým otcem Alfredem – nikdy mě nezapomněl informovat o tom, co dělá jeho syn. A pak jsme si pár dopisů vyměnili i s Robertem. Navštívil mě ve Vídni a po letech v Praze. To jsem bydlel ve strahovském klášteře.

Robert: A musím prozradit, že Aloisovu strmovou kariéru velice pečlivě sledovala moje manželka Marta, dokonce to zaznamenávala i v dopisech své dceři. Zkrátka, věděli jsme o sobě a myslím, že jsme navzájem oceňovali svoji práci. Nezapomenu, jak Alois můj životopis doplnil v článku do *Prager Presse*. Tehdy jsem slavil padesátiny. Pak už nás osud stále více a více vzdaloval...